

עין משפט
גר מצוה

נד א מ"י פ"א תהלת
 ק"ט הלסא נט טושי"ע
 אר"ט ימון נט טפ"ק א:
 נה ב מ"י ש סמ טמ טי
 טור שר"ע אר"ט ימון
 טפ"ק א:
 נז ג מ"י פ"א תהלת
 תפלה הלסא י טור
 שר"ע אר"ט ימון מ טפ"ק א:
 נח ד מ"י ש טושי"ע שס
 טפ"ק ב:
 נה ה מ"י ש טושי"ע שס
 טפ"ק א:
 נט ו מ"י פ"א תהלת
 תמידין הלסא ד:

רבינו חננאל

[illegible]

4.

וּרְבֵנָן אַחֲרֵי אַהֲבַת עֻלָּם וּבֹרֵי.
 אֵלֶּה הָרָבָה וְעֵצֵי־הָרָבָה
 בְּאַהֲבָה רַבָּה. עַל הַכֵּץ נִמְרָמְרוּ לִכְלוֹ
 שֶׁכֶּכֶר נִפְטֵר כְּלֹאֲהֶר כֵּץ וְהָאֵל שֶׁכֶּכֶר
 מִיד כְּאוֹתוֹ מִקּוֹס. וְשֹׁאֵל לְהַרְדֵּי ר'
 יִתְחַן כְּגוֹן אֵל שֶׁאֵין אֵל לְתוֹמָדִין מִיד
 לְאֵלָאֵר תִּפְלַת הַשָּׁמַר שֶׁאֵל טְרוּדִין
 וְהוֹלִיבִים כֵּץ בִּלְאֵל לְמוֹד עַל אֲמַעַ
 הַיּוֹם אִלּוּ יוֹמֵר אֲמַאי אֵין אֵל מִזְכְּרִין
 בְּרַבֵּת הַמּוֹרָה פֶּסַע אֲחֵרֵי כִשְׁטוֹ
 מִתְחַלִּין לְמוֹד. וְהַשִּׁיר ר"ל דֵּלָא
 קִימָה לֹא כְּאוֹתוֹ יִרְשָׁלַיִם הוֹאִיל וְגַמֵּר
 שֶׁשְׁלֹו לֹא אֲמָרוּ וְאֵין נֶרְךָ לְאֵלָאֵר
 לְלִמּוּד. וְעוֹד אֲפִי לִפִּי הַיִּרְשָׁלַיִם
 דְּיוֹקָא אֲהֲבָה רַבָּה דֵּלָא הֵי עֵיקֵר בְּרַבֵּת
 לְבִרְכַּת הַמּוֹרָה דְּעֵיקֵר אֲחֵרֵי רַבָּה
 (וְהוּא) לֵק"ש וְתַקֵּן וְיִבְשִׁיל הֵי אֵלֵי נִפְטֵר
 מִזְכְּרַת הַמּוֹרָה אֲלֵא אֵם יִלְמוֹד מִיד
 וְגַם לֹא יַעֲשֶׂה הַיִּסָּח הַשְׁמַע. אֲבָל
 בְּרַכַּת אֲחֵרֵי כָּחַר שֶׁן וְזִכְרָה לַעֲסוֹק
 דְּבִדְבֵיר מוֹרָה שֶׁאֵין עֵיקֵר לְבִרְכַּת
 הַמּוֹרָה פּוֹטֶרֶת כֹּל הַיּוֹם. וְהָיָה מֵאִי
 שֶׁאֵין מְסוּבָה לְשִׁבְרֵי לִבְרֵךְ עַל כֹּל
 סְעוּדָה שְׂפֹרָה לִשְׁבֵּר כְּסוּכָה. וְי"ל
 דְּשִׁאֲנֵי מוֹרָה שֶׁאֵלֵי מִיִּיאֵל דְּעָמוּ לֹא
 שְׁעָה אֲדָם מִתְחַיֵּב לְלִמּוֹד דְּכַחֵב
 הַיְכָלָה בִּי יוֹמָם וּלְיַלָּה וְהֵי אֵלֵי וְיִבְשִׁ
 לֹא הַיּוֹם כָּלָא הַפֶּסַח. אֲבָל אֲחֵלָה
 כְּסוּכָה יֵשׁ שְׁעָה קְטוּבָה. וְהָיָה מִמֵּי
 מָה אֵין אֵל מִזְכְּרִין לִשְׁבֵּר כְּסוּכָה.
 וְי"ל דְּבִרְכַּת דְּלִמְיָה שֶׁמִּזְכְּרִין לִשְׁבֵּר
 שְׁפֹרָתוֹ. אֲבָל מֵשׁוֹם שֶׁמֵּאֵל אֵין יִישׁ
 וְהַיּוֹם חֲרִיב לְגַטְלָה שֶׁהֵי אֵין בִּידוֹ
 לִישֵׁן כֹּל שְׁעָה שִׁירָה. וְהֵי אֲמָר
 רִי"ת שֶׁאֲדָם עוֹמֵד מִמִּשְׁתּוֹ בִּילָה
 (וְהַשְׁמַע) לְלִמּוֹד שֶׁאִ"ש לִבְרֵךְ בְּרַכַּת
 הַמּוֹרָה מִפְּנֵי שֶׁבְּרַכַּת הַמּוֹרָה שֶׁל
 אֲחֵתוֹל שְׁמִירָה פּוֹטֶרֶת עַד שְׁמִירָה
 אֲחֵרָה וְלֹא נִדְרָא. וְהַכְּרַמִּים נִגְזֹו
 לְמוֹד פְּקוּקִים (ו) וְבִרְכַּת כְּהֵנִים וְגַם אֵלֵי
 דְּבִרְכַּת שֶׁאֵין לֵב שִׁיעוֹר שֶׁאֵל מִנֵּה
 (דִּפְסָה) וְלֹא דְּבִרְכַּת שִׁמְשׁ אֲוֵרֵל
 פִּירוּתֵיהֶן כו' שֶׁהֵי לְבִרְכַּתָּהּ (וּמַ' שֶׁנָּה
 (קַמ'). מִפְּנֵי הַיִּרְשָׁלַיִם דְּבִעֵי שִׁמְלוֹד
 עַל אֲחֵר. אֲבָל אִ"ש כְּמוֹ שֶׁכַּכְתִּי כִּכְר:
 "ו' בְּרִיךְ אַתָּה ה' הַמַּבְרִיךְ תוֹרָה
 לְעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל". אֲבָל לֹא גֵרָם
 לְמַדֵּי חֶקֶךְ שֶׁאֵין וְ בְּרַבֵּת אֲלֵא בְּקֶסֶה
 שֶׁאֲמָר דוד: **וּבְרַכַּת כְּהֵנִים.**
 וְאֵין לוֹ קוֹץ שֶׁהֵי לֹא הֵי עוֹמֵדִים
 לְדוֹקֵן עַד לְאַחַר הַקְּטֶרֶת אֲמוּרִים
 לְהַמְרִי' תַּעֲשִׂית (פ"ד ד' יו:) שֶׁלֹּא
 עֲשִׂיתִים בְּיוֹם הַכְּהֵנִים שׁוֹמְרֵין כְּפִיֵּיהֶם
 (וְהוּא) וְהָיָה לֵיהֶם לְמַדֵּי ד' פִּסְמִים
 אֲחֵתוֹל לִפִּי הַקְּטֶרֶת וְאֲחֵת לְאַחַר
 הַקְּטֶרֶת אֲלֵא כָּלָא שְׁאִיֹּת כְּפִיֵּיהֶם אֲמָרוּ
 בְּרַכַּת כְּהֵנִים כְּמוֹ שֶׁאֵין אֲוִירִים:
 מֵשׁוֹ

רבה¹⁶ ואמר רבי זוריקא אמר
כי אתא רב יצחק בר יוסף
אלא מכללא אהמר דאמר ר
זאת אומרת ברכות אין מעב
הווא אמרי היינו דברכות אין כ

מאימתי פרק ראשון ברכות

יולר אור וכו'א חשך עושה מאי היא דלילי ברכה דישת דוממה כמו ברכת הלל ואו' יר'ו: כדכסי' קאמרי'. כה

יִיבֹרַךְ אֹרֶךְ וּבֹרַךְ חֶשֶׁךְ ⁽⁶⁾ לִימָא יִצְדֵּךְ אֹרֶךְ וּבֹרַךְ
נוּגָה כְּדִכְתִּיב קְאֻמְרִינְ אֵלָא מַעְתָּה עוֹשָׁה
שְׁלוֹם וּבֹרַךְ ⁽⁷⁾ רַע מִי קָא אֻמְרִינְ כְּדִכְתִּיב אֵלָא
כְּדִכְתִּיב רַע וְקִרְיִן הַכֵּל ⁽⁸⁾ לִישְׁנָא מַעְלִיא הַכָּא נָמִי
לִימָא נּוּגָה לִישְׁנָא מַעְלִיא אֵלָא אֻמְרֵי רַבָּא
לִימָא אֲבִדִי לְחֹכִיד מֵדֵת יוֹם בְּלִילָה וּמֵדֵת לִילָה
כִּיּוֹם בְּשִׁמְלֵא מֵדֵת לִילָה כִּיּוֹם כְּדֻאֻמְרִינְ יִצְדֵּךְ
אֹאֲדֹר וּבֹרַךְ חֶשֶׁךְ אֵלָא מֵדֵת יוֹם בְּלִילָה הִכִּי
מִשְׁכַּחַת לֵה אֻמְרֵי אֲבִי גִלְלֵל אֹרֶךְ מִפְנֵי חֶשֶׁךְ
חֶשֶׁךְ מִפְנֵי אֹרֶךְ וְאִידֵךְ מָאִי הִיא אֻמְרֵי רַבִּי יְהוֹדָה
אֻמְרֵי שְׁמוּאֵל אַהֲבָה רַבָּה וְכֵן אֹרֶךְ לִיֵּה רַבִּי
אֵלְעֶזֶר ⁽⁹⁾ לֵר' פֶּרֶת בְּרִיה אַהֲבָה רַבָּה תִּנְיֵא נָמִי
הִכִּי יֵאֵין אֻמְרִימֵי אַהֲבָת עוֹלָם אֵלָא אַהֲבָה
רַבָּה וּרְכַנֵּי אֻמְרֵי אַהֲבָת עוֹלָם וְכֵן הוּא אֻמְרֵי
וְאֵהֲבָתָה עוֹלָם אַהֲבָתֵךְ עַל כֵּן מִשְׁכַּחַתִּי חֶסֶד
אֲדִי יְהוֹדָה אֻמְרֵי שְׁמוּאֵל יִשְׁכַּחֵם לִשְׁנוֹת עַד
שְׁלֵא קִרָּא ק"ש צִרְךְ לְבִרְךְ מִשְׁקָרָא ק"ש
אֲדִי לְבִרְךְ שְׁכֵבֵי נִפְטָר בְּאַהֲבָה רַבָּה אֻמְרֵי רַב
הֵנָּה לְמִקְרָא צִרְךְ לְבִרְךְ וּלְמִדְרַשׁ אֲדִי לְבִרְךְ
יִשְׁכַּחֵם אֵלְעֶזֶר אֻמְרֵי לְמִקְרָא וּלְמִדְרַשׁ צִרְךְ לְבִרְךְ
לְמַשְׁנָה אֲדִי לְבִרְךְ וְר' יוֹחָנָן אֻמְרֵי אֵפֶּי לְמַשְׁנָה
נָמִי צִרְךְ לְבִרְךְ ⁽¹⁰⁾ (אֲבָל לְחֵלְמוֹד אֲדִי [לְבִרְךְ]
וּרְבָא אֻמְרֵי יֵאֵף לְחֵלְמוֹד צִרְךְ (לְחֹדֶר) ⁽¹¹⁾ לְבִרְךְ
יִשְׁכַּחֵם רַבִּי חִיָּא בְּרֵי אֲשִׁי זִימְנִין סַגִּיאִין הוּהִי
קְאֻמְרֵימָא קְמִיָּה דְרַבִּי לְחִנְיִי פֶרְקִין בְּסַפְרָא דְבִי
דְרַבִּי הוּהִי מְקָרִים וְקָא מִשִּׁי יִדִּיה וּבְרִידִי וּמִתְנִי לִן
פֶּרְקִין. מָאִי מְבָרַךְ אֲדִי יְהוֹדָה אֻמְרֵי שְׁמוּאֵל
אֲשִׁרִי קִדְשֵׁנוּ בְּמִצְוֹתֵינוּ וְצוּנו ⁽¹²⁾ לְעִסּוֹק דְּבִרְבִּי
תוֹרָה וְר' יוֹחָנָן מְסִיסִים בַּהֲכִי ⁽¹³⁾ הָעֵרֵב נָא ה'
אֵלְהִינָא אֲדִי דְרַבִּי תוֹרָתִךְ בְּפִינִי וּבְפִיּוֹת עַמִּיךְ
בִּיבִית יִשְׂרָאֵל וְנִהְיָ אֲנַחְנוּ וְצֻאֲצִינוּ וְצֻאֲצִי
עַמִּיךְ בֵּית יִשְׂרָאֵל כֻּלְּנוּ יוֹדְעֵי שְׁמִיךְ ⁽¹⁴⁾ וְעוֹסְקֵי
תוֹרָתִיךְ בְּרוּךְ אַתָּה ה' הַמְּלַמֵּד תוֹרָה לְעַמּוֹ
יִשְׂרָאֵל וְרַבִּי הַמְּנוֹנָא אֻמְרֵי אֲשִׁרִי בְּרַח בְּנוֹ מִכֵּל
הָעַמִּים וְתֵן לֵנוֹ אֶת תּוֹרָתוֹ בְּרִידִיךְ אַתָּה ה'
נִשְׁתַּן תְּהוֹרָה ⁽¹⁵⁾ אֻמְרֵי רַבִּי הַמְּנוֹנָא זֶה הִיא מַעְלָה
שֶׁבְּכִרְכּוֹת ⁽¹⁶⁾ הַלֵּכְךְ לִימְרִינָהּ לְכוֹלְהָ: תֵּן
הֵתֵם ⁽¹⁷⁾ אֻמְרֵי לֵהֵם הַמְּנוֹנָה בְּרַכּוֹ בְּרִכְהָ אַתָּה
וְהֵתֵם בְּרַכּוֹ וְקִרָּא עֲשֶׂתִּי הַדְּבָרוֹת שְׁמִעֵה וְהִיא
אִם שְׁמוּעָה וְאֻמְרֵי וּבְרַכּוֹ אֶת הָעַם ג' בְּרִכּוֹת
אִמְתָּה וְיִצִּיב וְעֹבְדָהּ וּבְרִכְתָּ כֹהֲנִים וּבִשְׁבַת
מִיּוֹסִיפִין בְּרַכָּה אַתָּה לְמַשְׁמֵר הַיּוֹצֵא מָאִי בְּרַכָּה
אַתָּה כִּי הָא דְרַבִּי אַבָּא וְר' יוֹסִי בְּרֵי אַבָּא
לְקַלְעוֹ לְהֵהָא אַתָּה בְּקֵנוּ מִנְיִינָה מָאִי בְּרַכָּה
אַתָּה לֹא הוּא בִידִיָּהּ וְאִתּוֹ שִׁילּוּהּ לְרַבִּי
מִתְנָה לֹא הוּא בִידִיָּהּ אִתּוֹ שִׁילּוּהּ לְרַבִּי
יְהוֹדָה אֻמְרֵי לֵהוּ הִכִּי אֻמְרֵי שְׁמוּאֵל אַהֲבָה
רַבִּי אֲמִי אֲדִי שְׁמַעוּן בֵּן לְקִישׁ יִצְדֵּךְ אֹרֶךְ
אֻמְרֵי הָא דְרַבִּי זִרְקָא לֹא בְּפִירוּשׁ אַתְמֵךְ
זִרְקָא אֲדִי אֲמִי אֻמְרֵי ר' שְׁמַעוּן בֵּן לְקִישׁ
תֵּן זֶה אֶת זֶה אִי אִמְרֵת בְּשִׁלְמָא יִצְדֵּךְ אֹרֶךְ
כְּבוֹת זֶה אֶת זֶה דְּלֵא קָא אֻמְרֵי אַהֲבָה רַבָּה
אֵלָא

מרת. דקמני ברכו ברכה אחת: ברכום אין מעכבות וו אס
 אין חברה מעכבת לומר שאין זו מועלת בלא זו. ומהכל
 נר אור הוו אמרי. ולא אהבה רבה ואע"ג דמטא ליה זמ
 לא אמרי אלא יוצר אור ומו לא אמרי לה היינו דקאמר ש

מסורת הש"ס

[illegible]

תורה אור השלם

1. יוצר אור ובורא חשך
עשה שלום ובורא רע אני
” עשה כל אלה:
ישעיהו מה ז

2. מרחוק ” נראה לי
ואהבת עולם אהבתיך על
כן משבחתיך חסד:
יחזיקו לא ב

הנהגות הב"ח

(ב) נט' ולימא ויזר:
(ג) שם שזס וזורא את
הכל מי קא לאמנין דמסמי:
(ג) רש"י ד"ה ויזר וס'
וזורא את הכל לקמיס
מפרס: (ד) חוס' ד"ה שסנר
וס' לקיס נתקן ובשכיליה
ליו כל"ל וזימת היל נמחק:
(ס) בא"ד דברכת סהסי:

גליון הש"ס

בגמ' לעסוק בזה צריך
הגירסא על דעת שם ועוסק
בזה צריך הגירסא ולומדי
מורתן לשמה שם חלכך בזה
צריך והראש' הגירסא אמר
ר"פ הלך

מוסף תוספות

א. בתוס' ר"ש כתב, ומכ"מ כתבו הגאונים שיש לנו לקיים דברי שניהם ונהגו לומר שחרית אהבה רבה וערבית אהבת עולם.

מוסף רש"י

שכבר נפטר באהבה רבה.
 שכן תחלה החליז ואחר-כך
 עלן לרץ לבקר על בלמח
 מורה שבה נפטר באהבה
 רבה. מהי טעמה ומטרתן על
 קריאת הבורא בלבו, דרך
 היא ודאי לא דמתי להלל, דרך
 מתקנים עליו מה העשם
 כלל משום דהוא היה מלא
 בנפש עלותו בדמיון עולת
 והוא היה מלא מפיטול או
 יצא לאו לאמר מות על עבד
 היה בעל לגבורי (מחברת ש)
 יא. בספרא דבי רב. מרת
 הכהן (נפטר) יא. סידור רש"י
 טו. טו.